

Άγ. Ειρηναίος, επίσκοπος Λουγδούνου (Λυόν)

/ [Πεμπτούσία](#)

Ο άγιος και θεοφόρος πατήρ ημών Ειρηναίος, που έλαβε από θεία Πρόνοια το όνομα της ειρήνης για να γίνει αγγελιαφόρος του αγίου Πνεύματος, γεννήθηκε στην Μικρά Ασία περί το 140. Από την πρώτη κιόλας νεότητά του στη Σμύρνη ετράφη με την διδασκαλία του γέροντα επι-σκόπου αγίου Πολυκάρπου [23 Φεβρ.], ο οποίος του μετέδιδε την παρά-δοση που είχε παραλάβει από τον άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο. Με τον τρόπο αυτό έμαθε να παραμένει πιστός στην αποστολική παράδοση της Εκκλησίας. «Στην Εκκλησία», δίδασκε, «ο Θεός τοποθέτησε τους Απο-στόλους, τους προφήτες και τους διδασκάλους και όλη την υπόλοιπη ενέρ-γεια του αγίου Πνεύματος.

Από το Πνεύμα αυτό, λοιπόν, αποκλείονται όλοι εκείνοι που αρνούνται να προστρέξουν στην Εκκλησία, στερούν τον εαυτό τους από την ζωή, με τα σφαλερά δόγματά τους και τις ανήθι-κες πράξεις τους. Διότι εκεί που είναι η Εκκλησία, εκεί είναι και το Πνεύμα του Θεού· και εκεί που είναι το Πνεύμα του Θεού, εκεί είναι η Εκκλησία και παν χάρισμα. Και το Πνεύμα είναι η Αλήθεια».

[ireneos](#)

Μετά από διαμονή στην Ρώμη, έγινε πρεσβύτερος της Εκκλησίας του Λουγδούνου (Λυόν) της Γαλατίας, κατά τους χρόνους του διωγμού του Μάρκου Αυρηλίου (περί το 177). Με την ιδιότητα του πρεσβυτέρου της Εκκλησίας εκείνης επιφορτίσθηκε να μεταφέρει στον πάπα Ελευθέριο της Ρώμης την θαυμαστή επιστολή των αγίων μαρτύρων του Λουγδού-νου, που απευθύνεται στους χριστιανούς της Ασίας και της Φρυγίας και περιγράφει τους ένδοξους αγώνες τους, για να αναιρέσει το αιρετικό δόγμα του Μοντανού. Το μαρτύριο αποτελεί στην πραγματικότητα την εξέχουσα μαρτυρία της αλήθειας, το σημείο της νίκης του Πνεύματος πάνω στην ασθένεια της σαρκός και τον αρραβώνα της προσδοκίας μας για την Ανάσταση. Επιστρέφοντας στην Λυόν, ο Ειρηναίος διαδέχθηκε τον άγιο Ποθινό που μόλις είχε μαρτυρήσει [2 Ιουν.] στο πηδάλιο των Εκκλησιών Λουγδούνου και Βιέννης.

Επίσκοπος έκτοτε, που είχε λάβει από την αποστολική παράδοση το «ασφαλές χάρισμα της αλήθειας» για να κηρύσσει και να ερμηνεύει το Ευαγγέλιο, αφιέρωσε

την ζωή του στο να δίνει μαρτυρία για την αλήθεια αυτή μιμούμενος τους μάρτυρες. «Πρέ-πει να αγαπάμε με εξαιρετική σπουδή όσα προέρχονται από την Εκκλη-σία και να κρατάμε γερά την παράδοση της αλήθειας», δίδασκε. Με ακαταπόνητο ζήλο επιχείρησε την μεταστροφή στην Πίστη των βάρβα-ρων πληθυσμών, αλλά η έγνοια του αφορούσε επίσης και την Εκκλησία στο σύνολό της. Έτσι έγραψε στον πάπα Βίκτορα (189-198) εξ ονόμα-τος των επισκόπων της Γαλατίας, των οποίων ήταν πρώτος τη τάξει, για να τον αποτρέψει από το να διακόψει την κοινωνία με τις Εκκλησίες της Ασίας που εόρταζαν το Πάσχα την 14^η ημέρα του μηνός Νισάν. Εφό-σον το αρχαίο αυτό έθος μας παραδόθηκε από τους προγενέστερους μας που παρά ταύτα ειρήνευαν μεταξύ τους, τίποτε δεν μας υποχρεώνει να επιβάλουμε την ομοιομορφία, υποστήριζε, διότι «η διαφωνία ως προς την νηστεία κατοχυρώνει την ομόνοια ως προς την πίστη».

Ο άγιος διέλαμψε κυρίως στον αγώνα κατά των αιρέσεων και συγ-κεκριμένα κατά της «ψευδωνύμου γνώσεως», η οποία από την Μικρά Ασία διαδόθηκε σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Αυτοκρατορίας και παραπλάνησε πολλούς ανθρώπους με τον αποκρυφιστικό χαρακτήρα των δο-γμάτων της. Ο αγώνας κατά των γνωστικών επέτρεψε στον άγιο επί-σκοπο να αναπτύξει με τρόπο μεγαλειώδη το χριστιανικό δόγμα. Έδειξε πρώτα ότι η «γνώση» αυτή που αναζητούσαν μάταια οι αιρετικοί στις μυθικές διηγήσεις και στις περίπλοκες κατασκευές της διεστραμμένης διά-νοιάς τους είναι το υπερεξέχον δώρο της αγάπης που το άγιο Πνεύμα χο-ρηγεί στον χριστιανό μέσα στον ζωντανό οργανισμό της Εκκλησίας. Μο-νάχα εντός της μπορεί κανείς να πιει από το καθαρό νερό που ρέει από την λογχισθείσα πλευρά του Χριστού για να λάβει την αιώνια ζωή. Όλα τα άλλα δόγματα δεν είναι παρά λάκκοι συντετριμμένοι (βλ. Ιερ. 2, 13).

Και οι πραγματικοί «γνωστικοί» δεν είναι εκείνοι που απορρίπτουν και περιφρονούν το σώμα για να λατρέψουν έναν «ακατάληπτο Θεό» και τον «δημιουργό» του, αλλά οι «πνευματικοί» άνθρωποι που έλαβαν από το άγιο Πνεύμα τον αρραβώνα της αναστάσεως της σαρκός και της αφθαρ-σίας. Απομακρυνόμενος από την ελληνική δυαρχία σώματος και ψυχής, ο άγιος Ειρηναίος αναπτύσσει το ιωάννειο δόγμα του Ενσαρκωμένου Λόγου για να ερμηνεύσει το νόημα του προορισμού του ανθρώπου. Ο πρώτος Αδάμ πλάστηκε από τον πηλό με τα δύο χέρια του Θεού: τον Λόγο και το Πνεύμα, κατ' εικόνα Θεού, σύμφωνα με το πρότυπο της ενδόξου σαρκός του Χριστού και του δόθηκε πνοή ζωής για να προοδεύσει από την εικόνα προς την ομοίωσιν του Θεού. Αφού εξαπατήθηκε από τον ζηλόφθονο διάβολο χάνοντας τα προνόμιά του και πέφτοντας στον θάνατο, δεν εγκαταλείφθηκε από τον Θεό, το προαιώνιο σχέδιο του οποίου ήταν να τον κά-νει κοινωνό της δόξης του.

Οι αποκαλύψεις και οι προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης και κυρίως η Ενανθρώπηση του Λόγου, ο θάνατός του, η Ανάστασή του και η ένδοξος Ανάληψή του, συνιστούν τα αναγκαία στάδια αυτής της Οικονομίας της Σωτηρίας.

Αποβλέποντας σε τούτο τον έσχατο σκοπό για τον οποίο πλάσθηκε ο άνθρωπος, ο Λόγος σαρκί εγένετο, «ανακεφαλαιώνοντας» εν αυτώ τον πρώτο Αδάμ. Όπως ο πρώτος άνθρωπος, γεννημένος από παρθένα γη, με την ανυπακοή της παρθένου Εύας έπεσε στην αμαρτία μέσω του ξύλου της ζωής, ο Χριστός ήλθε στον κόσμο με την υπακοή της Παρθένου Μαρίας και κρεμάστηκε στο ξύλο του Σταυρού. «Έδωσε την ψυχή του για την ψυχή μας και την σάρκα, του για την σάρκα μας και εξέχεε το Πνεύμα του Πατρός για την ένωση και κοι-νωνία του Θεού μετά των ανθρώπων, μέσω της κατάβασης του Θεού στους ανθρώπους διά του Πνεύματος και της υψώσεως του ανθρώπου προς τον Θεό διά της σαρκώσεώς του».

Ο Λόγος του Θεού, που δημιούργησε τον κόσμο διευθετώντας τον με άορατο τρόπο εν είδει σταυρού, έγινε ορατός τον ορισμένο χρόνο πάνω στον Σταυρό, με σκοπό να συναγάγει στο Σώμα του όλα τα όντα που ήσαν διεσπαρμένα και να τα οδηγήσει στην γνώση του Θεού. Εμφα-νιζόμενος όχι στην άφατη δόξα του, αλλά ως άνθρωπος, έδειξε εν αυτώ την αποκατεστημένη εικόνα του Θεού προσανατολισμένη εκ νέου προς την ομοίωσιν. Και μας εθήλασε «στον μαστό της σαρκός του», με σκοπό να μας συνηθίσει στην βρώση και πόση του Λόγου του Θεού, ώστε ενισχυμένοι από τον «άρτο της αθανασίας» να προσεγγίσουμε την θέα του Θεού που χορηγεί την αφθαρσία. «Είναι αδύνατο να ζήσουμε χωρίς ζωή, και δεν υπάρχει ζωή παρά μόνο μέσω της μετοχής στον Θεό και η μετοχή αυτή στον Θεό συνίσταται στο να ορώμεν τον Θεό και να απολαμβά-νουμε την χρηστότητά του... Διότι η δόξα του Θεού είναι ο ζωντανός άνθρωπος και η ζωή του ανθρώπου είναι η όρασις του Θεού».

Για τον Ειρηναίο, μαθητή εκείνων που γνώρισαν τους αποστόλους, η πραγματική γνώση είναι έτσι η αγάπη και η θέωση του ανθρώπου στο Πρόσωπο του Σωτήρος Χριστού. Πολύ περισσότερο από μια απλή ανατροπή της «ψευδωνύμου γνώσεως», η θεολογία του, θαυμαστή στην απλό-τητα και στο βάθος της, περιέχει εν σπέρματι όλα όσα οι μεταγενέστε-ροι Πατέρες θα αναπτύξουν στα θεόπνευστα συγγράμματά τους.

Μετά την ειρηνική παρέμβασή του στον πάπα Βίκτορα, ο άγιος Ειρη-ναίος συνέχισε να εργάζεται για την στερέωση της Εκκλησίας. Αναφέρεται πως μαρτύρησε κατά τον διωγμό του Σεπτίμιου Σεβήρου περί το 202, αλλά δε διασώζεται καμία λεπτομέρεια για τις συνθήκες του θα-νάτου του. Το σώμα του κατατέθηκε στην κρύπτη του ναού του Αγίου Ιωάννη που αργότερα πήρε το όνομά του, μεταξύ των τάφων των αγίων μαρτύρων Επιόδου και Αλεξάνδρου.

(Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Αύγουστος, εκδ. Ίνδικτος σ. 246-250)